

MIENS en Wereld

Jaarlijks beraad

de mens in staat stellen datgene te doen wat hij behoort te doen is een moeizaam karwei, dat voortdurend het uiterste van onze inspanning vraagt.

Bij de bezinning op onze taak voor het komende jaar zal daarom de nadruk op deze verbreiding van de humanistische gedachte vallen, naast de voortdurende uitbreiding van het werk in onze gemeenschappen en in de sector van de geestelijke verzorging. Opnieuw zal een latende toewijding van onze bestuurders en functionarissen, zal door kleine arbeid de invloed en betekenis van het Verbond versterkt moeten worden. Het is overigens opmerkelijk dat in andere kringen die betekenis dikwijls juist gesecht wordt dan door ons zelf, die nog wel eens aan „understatement”, aan onderschatting en al te grote bescheidenheid lijden.

Dat b.v. in het afgelopen jaar zich discussies hebben gevormd rond het probleem van de openbare school is voor een niet gering deel het gevolg van het feit dat in onze kring voor dit vraagstuk de aandacht is gevraagd, met name door de boeiende redevoering van dr. Brandt Cortius op het vorige congres. En als enkele algemeen voorzitter dr. van Praag op uitnodiging van onze Amerikaanse zusterorganisatie naar de Verenigde Staten gaat voor het houden van een reeks lezingen, betekent dat ook dat men verwacht van de voorzitter van de Nederlandse humanistische beweging iets te horen over de manier waarop wij het hier doen.

Men heeft zich in enkele gemeenschappen terecht afgevraagd of het niet wenselijk is de grote hoeveelheid werk die de voorbereiding van een congres onvermijdelijk met zich meebrengt te verminderen door om de twee jaar een werkcongres te houden. Er valt over te praten, maar de stimulerende invloed „het opslaan van de accu” die er voor de deelnemers van uitgaat is de moeite wel waard. Niemand wenst dit te missen, ook al lijkt voor een buitenstaander de dagmorgenzitting op 20 april zeker niet opgaaf, omdat deze bijeenkomst door de te houden toespraken een bijzonder actueel karakter draagt. We mogen daarom verwachten dat leden en belangstellenden die niet al te ver van Wageningen wonen, de gelegenheid zullen benutten om door hun aanwezigheid de betekenis van dit jaarlijkse beraad nog eens te onderstrepen.

POLETT

De volgende week naar Wageningen gaat om als afgevaardigde van zijn gemeenschap of als belangstellende het 12de jaarlijkse congres van het Verbond bij te wonen zal het voorrecht hebben een van de belangrijkste gebeurtenissen in het leven van onze organisatie mee te maken. In het nog niet zo erg lange maar wel bestaan van de humanistische beweging in Nederland is het jaarlijks beraad niet alleen een noodzaak maar een hartverwarmende samenkomst van mensen die weten dat er in deze wereld iets van hen verwacht wordt.

Verrassingen en sensaties zal het congres wereld niet opleveren. Het zal zich bezig houden met het werk dat in het afgelopen jaar werd gedaan, zich bezinnen op de taken die voor ons liggen en zich rekenschap geven van de plaats die het Verbond inneemt en de verantwoordelijkheid die hieruit voortvloeit, ook voor ieder lid afzonderlijk.

Ongetwijfeld zullen enkele delen van het jaarverslag extra aandacht oplossen. Daar is het niet te miskennen feit, dat voor het eerst in ons bestaan een teruggang van het ledental plaats vond. Op zich zelf beschouwd geen verontrustend feit, omdat er bij de noodzakelijke verandering der werkcampaagnes der laatste maanden en door de werkcampaagnes der laatste maanden dit verlies tot staan is gekomen. Maar het bevat een aansporing voor de bestuurders der gemeenschappen om bij voortdurende heraan aandacht te wijden en vooral het contact met hun leden niet te verwaarlozen.

Dat de financiële positie zorgelijk blijft is oud nieuws. Ook de grootste zuinigheid kan niet verhinderen dat de lasten stijgen en voortdurende nieuwe taken moeten worden aanvaard. Al te veel werk moet al blijven liggen, eenvoudig omdat er geen geld voor is en de mensen die het zouden moeten uitvoeren overbelast zijn. Het zal overigens iedereen verhuurgen dat de belangstelling en daardoor de inkomsten van ons conferentie- en vakantietoord „De Ark” zich in een voortdurend stijgende lijn bevinden.

Het vraagstuk van de verhouding tussen staat en kerk behoort tot de moeilijkste in de menselijke samenleving. Ieder die daarover, positief (staat en kerk één) of negatief (vleddige scheiding) een eenvoudig oordeel uitspreekt is er al daarom naast. Er is een toenemende neiging in de wereld om kerk en staat zoveel mogelijk te scheiden, waardoor zowel het geloofleven zuiverder kan worden als ook de politiek minder vertroebeld, om een noodzaak maar een hartverwarmende samenwerking van de afschrikwekkende voorbeelden van de eenheid - protestant of R.K. - overduidelijk zijn in geschiedenis en heden. Maar er zijn sterke tegenstromingen die juist de andere kant op willen. Het vraagstuk van het huwelijk blijft een vraagstuk, omdat juist hier de terreinen voor de gelovige bijeenkomen.

U kent het geval. De bisschop van Praag heeft een echtbaar, dat niet in de kerk wens te trouwen openlijk beschuldigd van in schandelijk concubinaat te leven en voor openlijke zondars uitgemaakt. De bisschop werd, wegens smaad, veroordeeld en een groot deel van de R.K. wereld is verontwaardigd over dit vonnis. Op de foto zit u Lotiana Bellandi, de dame in kwestie, bij het verlaten van de rechtzaal. De beoordeeling van deze zaak is niet eenvoudig voor iemand die zich vrij weet van anti-papisme en die tracht na overleg te oordelen. „Schande over zo'n vonnis”, „lekker veroordeeld” is reden voor een zwart, dus fout.

Natuurlijk mag en moet een bisschop zo denken, natuurlijk moet hij zijn gelovigen behouden voor een huwelijk buiten de kerk. Maar mag hij openlijk mensen belidigen? En dit is het punt. De grondwettelijke rechten van iedere burger moeten gerespecteerd worden te gen inbreuk, van wie ook. De bisschop heeft mensen belidigd door ze in een herderlijk schrijven voor openbare zondars uit te maken. Daarom en alleen daarom is hij, door de rechtbank, veroordeeld. De kerk heeft niet het recht te hebben dan ook te belidigen. Ik ben zo vrij te geloven, dat iedereen, ook iedere Kathoek het hiermee eens zou kunnen zijn, als hij alles afwoog.

ERSTE LENTEDAG

Wer de lente. De verbijsterende oogen, Falende in het winers bleek gezicht, Zien de huizen en de bruggebogen Op en neer gaan in het wankel licht.

Zien en zien niet door de duitzelingen Van de weer onetindige rivier, Zon en water kruisen daar hun klungen En het hart is bonzend en niet hier.

Weer een lente en de haar bitter-eigen Zitte geur, die langs de kaden glijdt. Is 't het rij, dat stroomopwaarts komt stijgen Of de zeelucht van de eeuwigheld?

J. C. Bloem, uit „Verzamelde gedichten“, uitg. A. A. M. Stols, s-Gravenhage 1953.

Spanje begint langzaam een klassiek voorbeeld te worden van de waarheid, dat de vrije menselijke geest nooit geheel en al kan worden vernietigd. Na rond 25 jaar dictatuur tonen nog altijd grote groepen der bevolking hun arkeer van het Franco-bewind, dat toch niet bepaald zachtzinnig is. Kort geleden hebben in Barcelona weer 50.000 arbeiders gestaakt. Nu beweert de Spaanse regering wel, dat de stakingsbeweging wordt gestuwd door „communistsche en vreemde elementen“.

Wij herinneren ons dergelijke doodoedens nog te best uit de bezettingstijd om er veel geloof aan te hebben. De Falangisten kunnen nog zo fel preste uitoefenen, zij kunnen het zelfstandige, vrije denken nooit geheel doden.

Nog een ander gesol trof ons: dat met de meest persoonlijke, leerste gevoelens van koningskinderen. Een man als Peter Townsend kan niet even zijn nens laten zien in Engeland, laat staan bij prinses Margaret een kopje thee gaan drinken, of de sensatie-journalisten verdringen zich om hem en stellen hem de brutaalste vragen over zijn verhouding tot de zuster der Britse koningin.

Opmerkelijk vinden wij nog altijd, dat de pers van het volk, dat de naam heeft het meest gereserveerde ter wereld te zijn, in sensatie- en schandaaljournalistiek voor-aan staat. Wie deze dagen de Engelse bladen heeft ingezien zal (weer) verstomd staan over haar grove karakter. Daar kunnen de meest sensationele Nederlandse kranten niet aan hippen.

SOCRATES Oudegracht 152, Utrecht

HUMANISTISCHE STICHTING

p.p. incl. Aanmelden en inlichtingen: Een lunch kan gereserveerd worden voor f. 2,60 Kosten: f. 3,-; voor donateurs en contribuanten Aanvang 10.30 uur, sluiting 16.15 uur.

voorzitter: Prof. Dr. G. Stuweling
spreekster: Prof. Dr. T. ten Have

Psychologie en Humanistisch mensbeeld en heeft als onderwerp:

De voorjaarslanddag van de Humanistische Stichting Socrates wordt dit jaar gehouden op zondag 11 mei in de gebouwen van de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort

LANDDAG 11 MEI

KRITISCH ALLEBET

Dat het juist meisjes - en vrouwen - zijn die in Turkije geen juiste maat weten te houden is misschien niet zo opvallend als het in eerste instantie lijkt. Vele eeuwen lang is in het Oosten - ook in Turkije - de vrouw als minderwaardig beschouwd. Kennelijk is het zo verwonderlijk, dat de stappelen gedaan hen te bevrijden van zwaardrukkende kluisers. Het is niet zo verwonderlijk, dat de Turkse vrouw - jong of ouder - nog niet goed raad weet met die prilte vrijheid. Als straks het geheel Oosten zal zijn „ontwaakt“, als in alle oosterse landen de vrouw min of meer gelijkwaardig aan de man zal zijn geworden, zullen ook daar de eerste hennallen jaren merkwaardige toestanden op „zede-lijk“ (lees: seksueel) gebied kunnen ontstaan. Wellicht even schokkend, over het geluk of ongeluk van honderden miljoenen mensen? Te weten ook, dat slechts hij alleen kan beslissen over oorlog of vrede, over het geluk of ongeluk van honderden miljoenen mensen? Niet uitgedacht en kunnen geen antwoord geven op de vragen, die voortdurend weer rijzen bij het lezen van Chroesistjow's balans-Of... schuilt juist daarin zijn grootste vreugde: het besef uitkeizerin Soraya aan de kant is gezet, alleen omdat er uit haar huwelijks met de sjaah geen kinderen zijn geboren.

Vergeten met een Stalin en wellicht ook, Chroesistjow is een man als Paul de Groot - onze nationale communistische „leider“ - toch maar een zelfgefiguur. Die stakkerigheid komt de laatste weken het sterker naar voren in het voortdurende geharrewar tusen CPN- en EVC-bestuurders. Waarschijnlijk wordt Paul de Groot gestuwd door dezelfde motieven, die Chroesistjow drijven. Maar... op welk een prulliger niveau! Men begrijpe ons goed: dit houdt niet in dat wij enige bewondering zouden hebben voor de Russische leider. Maar, nog onderzoekers zijn arbeid aan andere onderzoekers: dr. N. Waterman, de nu 75-jarige kankerescia-lijst, nam afscheid van zijn collega's en medewerkers in het An-thonie van Leeuwenhoekhuis, waar het Nederlands Kanker Instituut is gevestigd. Slechts in kleine kring is deze man gehuldigd: hij zal vermoedelijk niet anders hebben gewild. Maar wij voelen behoefte op deze plaats die stille, harde werker, deze onbaatzuchtige mens te hul-digen, die zijn gehele leven heeft gewijd aan onderzoek en bestijding van de afschuwelijkste ziekte, welke de mensheid leistert. Eigenlijk alleen in vakkringen gete, niet hij grote bekendheid, wordt hij geroemd. Maar voor het „grote publiek“ leefde en leeft hij volkomen verloren achter de „grote sportfiguren, de „helden“ van deze tijd...

Volgens een recent onderzoek in de Verenigde Staten is het kerkbezoek, dat zich daar de laatste vijftien jaar in stijgende

Een bericht uit Turkije dat sterk de aandacht trekt: de regering voelt zich gedrongen de strijd aan te binden tegen toenemende zedenvervalsing. Het is merkwaardigerwijze de vrouwelijke jeugd, die zich het sterkest aan uitspattingen te buiten gaat. In Ankara weigerden politie-agenten nog langer wacht te houden voor een middelbare meisjesschool, omdat „zij vreesden op een goede (?) dag te zullen bezwijken voor de hardnekkige toenaaderingspogingen, die werden gedaan door de leerlingen“, meldt „Het Parool“.

Chroesistjow heeft zijn doel bereikt: hij is alleenherrscher van het „collechtige leiderschap“ van het „collechtige leiderschap“ is al weer voorbij. Stalins opvattingen over de leiding van de Unie van Socialistische Sowjetrepublieken hebben opnieuw gezegevierd. Ons intrigeert sterk de vraag: „Wat bezit deze mens? Hoe denkt een Chroesistjow over zichzelf? Denkt hij over zichzelf? Acht hij zich zo'n supermens dat hij meent: niemand anders dan ik kan iets goed doen? Door welke motieven wordt deze mens gedreven: uitsluitend machtsbegeerte? Voelt hij het als de hoogste menselijke zegenpraal te kunnen spelen met mensen, met miljoenen mensen? Te weten ook, dat slechts hij alleen kan beslissen over oorlog of vrede, over het geluk of ongeluk van honderden miljoenen mensen? Niet uitgedacht en kunnen geen antwoord geven op de vragen, die voortdurend weer rijzen bij het lezen van Chroesistjow's balans-Of... schuilt juist daarin zijn grootste vreugde: het besef uitkeizerin Soraya aan de kant is gezet, alleen omdat er uit haar huwelijks met de sjaah geen kinderen zijn geboren.

Voer een dergelijke echtscheiding is slechts een vergadering van 1949 werden getrouwd t.a.v. rechten en aanspraken, welke in KNIL-milliaten, duidelijk aantoon dat toen alleen is gedacht aan hen, die na 26 december 1949 nog een dienstverhouding met de KNIL hadden.

Er zal wel geen speld te wringen zijn tussen die louter juridische vertogen, maar ons r e c h t s-g e v o e l heeft nooit vrede kunnen hebben t.a.v. het gesol met deze oorlogsslachtoffers en het heeft het, ondanks de beslissing van de Hoge Raad, nog niet. Maar zilver juridische argumenten en rechtsgevoel dekken elkaar niet dikwijls... Dat wisten de oude Romeinen al krachtens hun opvatting: „Het hoogste recht is dikwijls het laagste onrecht“.

Kreten die nog klinken

alsot hij bij alle dingen een direct verband tus-

sen binnen en buiten, tussen stof en niet-stof zag.

De van de oude en de nieuwe tijd, steeds

in twee gemoedsfazen. Hij veratstschuwde van

het oude de luchthigheid en al evenzeer van het

nieuwe de luchthigheid waar ze onbeduidend werd.

De verbuurgertijking van al wat progressief was

bracht hem tot een haast bijbelse vervolgenheid.

„Wat voor de vakbeweging een triomfale op-

gang was, was voor de socialistische beweging

een beschamende neergang. . . .”

Bij een herdruk zou het misschien overweging

verdienen aan te geven wie Joozt Mendes be-

schrijft, daar hij hen wel uiters plastisch fysisch

aanduidt, maar niet met name noemt. Hoeveel

lezers uit de aankomende generatie kunnen, zon-

der nasnuiffelen, zijn figuren thuisbrengen? De

meesten nu al niet. En later nog slechts een en-

keling.

Het werk van Joozt Mendes is niet alleen voor

het tijdvak tot 1930, doch meer nog, ongewid,

voor volgende perioden geschreven. Het bevat

alle elementen die de jaren voor en na Tachtig en

vooral de eerste drie decennia onzer veelbewo-

gen eeuw tot leven en zo tot ons begrip brengen.

De veelbewogenheid van ons leven van vandaag

ligt immers in de kiem in dat wat er onmiddellijk

aan voorafging en door een andere, maar niet

gedreven.

En Joozt Mendes was een der weinigen uit die

tijd die er, bijna profetisch, de voortekenen van

hebben gezien.

Joozt Mendes: *Herinnering aan een Stad*.
Querido Amsterdam (Salamanca-derreks)

12 april 1958

hulp betrachten. Het waren hun lieverlatels,

vis-colleges, hun loterijclubs en hun potverte-

rende Pinksterdragezelschappen. . . .

Hij spreekt over de letterkundige van zijn tijd,

over zijn veronddenheid met Gorter, Henriëtte

Roland Holst en Van Collem, over zijn bewon-

dering die zich tegenover Militaruli - dan door

de burger reeds geaccepteerd - slechts tot het

literaire uitsprek. Hij vertelt op indrukwekkende

wijze van de als het ware symbolische bouw van

de Diamantbeurs en raakt in verwoering over

Berlage, steekt de draak met de zoethoutnaam-

pjes van de zoethoutuitwissles in het Gooi, met alles

wat knusjes-knus is, met de ook bij de arbeiders

„krioevende pulleiteit” en het driehoeksvoor-

de knusjes-knus is, met de ook bij de arbeiders

„krioevende pulleiteit” en het driehoeksvoor-

de knusjes-knus is, met de ook bij de arbeiders

„krioevende pulleiteit” en het driehoeksvoor-

de knusjes-knus is, met de ook bij de arbeiders

„krioevende pulleiteit” en het driehoeksvoor-

de knusjes-knus is, met de ook bij de arbeiders

„krioevende pulleiteit” en het driehoeksvoor-

de knusjes-knus is, met de ook bij de arbeiders

„krioevende pulleiteit” en het driehoeksvoor-

de knusjes-knus is, met de ook bij de arbeiders

„krioevende pulleiteit” en het driehoeksvoor-

de knusjes-knus is, met de ook bij de arbeiders

„krioevende pulleiteit” en het driehoeksvoor-

de knusjes-knus is, met de ook bij de arbeiders

„krioevende pulleiteit” en het driehoeksvoor-

de knusjes-knus is, met de ook bij de arbeiders

zoals Thomas Mann, zeer ten onrechte, zijn

broer Heinrich uit de belangstelling der

eigenijdsse lezers heeft verdrongen, heeft ook

Israel Querido zijn broer Emanuel, die onder de

schuilnaam *Joozt Mendes* een werk van blijven-

de betekenis schreef, uit de aandacht weggedrukt.

Het doet dan ook goed bij W. L. M. E. van

Leeuwen in zijn omvatend werk „Dichterschap

en Werkelijkheid” het volgende als een vorm van

ertheerstel aan te treffen: „Te veel op de achter-

grond raakt de Amsterdamse romancier *Her-*

Geslacht der Santeljan's (met Isr. Querido in

het centrum) door Joozt Mendes (1871-1940).”

Geenszins behoeft dit evenwel uitsluitend op

de tegenwoordige lezer te slaan, want het tekent

even treffend de verhouding in de tijd dat Ema-

nuel Querido dit werk schreef, dat hij in 1908

heeft aangevraagd en in 1929 voltooid, een be-

stek van ruim twintig jaar dus. En nu, bijna al-

stiek van ruim twintig jaar later, verschijnt zijn werk, tot

een deel gekomprimmeerd onder de naam: *Herin-*

neringen aan een Stad. Het is geen uitreksel van

de vroeger, als ik me niet vergis, tien deeltjes,

het is een samenpersing die alle recht van be-

staan heeft en op geen ander oogenlijk met meer

vrucht had kunnen verschijnen, daar op alle ter-

reinen de belangstelling voor wat aan ons onmid-

delijk voorafging verheugend grootende is, een

verschijnsel dat op mindering van de zelf-centra-

tie wijst.

Lezers in die jaren, al naar hun geestelijke

struktuur, lazten of Israel of Emanuel Querido. Al

had ook de laatste deel aan het kaleidoskopische

dat de letterkunde toen meezwopte, dit grillinge

heen- en weerlichten was bij hem aan een kern

gebonden, aan een idee. Hij dorde niet met de

kwaai schildderachtigheid van een buurt, een

milieu. Hij zag de ellende van dat - voor de

buitenwacht - zo lief schildderachtige. Emanuel

Querido vertoefde de armoe niet noch vertoe-

zelde hij haar, zodat de burger er even vertederd

op als vertekerd door werd en bij wijze van ver-

tier de gote buurtjes ging opzoeken. Vandaar,

dat hij bij de midden- en „betere” standen niet

geheld was. Israel Querido wel, want zijn „ge-

zellige” hanting van de berooidheid dempte het

schuldigevoel doordat hij de laatste verantvoor-

delijkheidsvraag niet stelde.

Om de strekking enigszins te illustreren,

geeft ik u een paar doorkijkjes op Joozt

Mendes' visies, neergelegd in zijn levenswerk:

„al wat maar was, was beplakt met een pro-

clamaat waarby Willem en de Minister ken-

Lindgren in drie op elkaar aansluitende delen

de belevissen van een zevental kinderen er-

gens hoog in de bergen van Zweden. Bolderbu-

ten is nl. de naam van een gehucht dat uit drie

Wij zien de kinderen spelletjes doen, samen naar

school gaan, elkaar plagen en dan weer een-

drachtig iets gezelligs ondernemen.

Het verhaal wordt verteld door kleine Lisa; de

schrijver heeft zich zo volkomen ingeleefd

in de kinderen dat men inderdaad alles met kin-

derogen bekiikt, waardoor de kleine gebeurtenis-

jes een bijzondere charme krijgen. De compositie

is buitengewoon geslaagd; de kinderen worden

groter en de boeken iedere keer iets dikker ter-

wijf de stijl gaandeweg ook iets mooier wordt.

Het geheel - met de fijne illustraties - is

uitskend verzorgd en goed vertaald. Voor jon-

ge kinderen en vooral voor kleine meisjes van

7-9 jaar, warm aanbevelen. De prijs is per dl.

f 3,50.

Bij *De Arbeiderspers, Amsterdam*, verscheen

van *Annie Schmidt, Wipala*.

Wipala is een klein kereltje dat op een dag

zijn entree maakt bij de familie Blom. Al gauw

blijkt dat hij weggestuurd is door zijn soortge-

(de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

„de werkelozen) „die en passant en dan al-

leenlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge

baren predikenden vroeemester” (van „de

kaalgeschedelde, myoop-brullende taalgeleerd-

heid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen”

De kracht van de humanist is zijn gerichtheid van de praktijk van het leven. De vraag: "ben ik mijns broeders hoeder?" beantwoordt hij bevestigend — de houding van de barmanrige Samartaan vindt hij vanzelfsprekend — zou "honger en dorsten om der ge-rechtigheid wille" noodzakelijk worden, dan hoop hij daartoe bereid te zullen zijn. Hij geloof in de mens en onder de humanisten zijn figuren, die het vertrouwen in de mens versterken door hun waarschijnlijkheid, toewijding en elan. Dit is verkwikkend na veel holle woorden en daadloos belijden.

In zijn oudjaars toespraak noemde Dr. v. Praag "menselijkheid" het eerst nodig. Omdat deze gezindheid in het Verbond bestaat en zich in daden uit, heeft het zijn eigen onvervangbare waarde.

Maar bij het Verbond gaat het evenzeer om levens-overtuiging als om levens-houding. Elk lid wordt opgeroepen tot innerlijke zelfstandigheid, gedragen door: een naar alle kanten open denken — gelooft in menselijk waardebesef — eerbied voor elkanders vrijheid — aanvaarden van verantwoordelijkheid.

Van deze vier voorwaarden wordt aan de eerste het minst voldaan.

Door de jaren heen was telkens weer in humanistische uitingen een ondbekend geluid te horen: de tromfkrreet van logisch denken, dat alleen aandacht geeft aan wat te verklaren en te bewijzen is en de verschuivende horizon-ten van kennen en weten voor de grenzen der menselijke werkelijkheid houdt.

In een humanistisch kranje kunnen wij lezen: "In 1859 verschijnt Darwins werk over "The origin of species". . . . "Daarmee wordt voor het eerst een theorie gelanceerd over de oorsprong van de mens, die geen gebruik maakt van boven-natuurlijke oorzaken. De oorsprong

Vanwaar waarde — en roeping — besef van afsmijdt?

Men leert te vinden oerbron, die minder definitief van de oerbron menleving, die minder definitief van de oerbron (gecamoufleerd) van alle streven naar een sa-van alle godsdiensten, mythologie en mystiek en Maar is dit heimwee niet ook de oorsprong tastbare boei en roept.

Alleen kunstenaars is het gegeven, *individueel* uitdrukking te geven aan wat hen buiten het niet terug te vinden oerbron.

meer of minder bewust leeft: heimwee naar een Daarin beslisteren wij wat in elk van ons Bachs kerkmuziek en de negro-spirituals.

ling hebben geïnspireerd tot de Joodse gezangen, Want noch dogma, noch verstarde voorstel-maar toch typisch menselijk innerlijk ervaren.

De humanist wijst blindend dogma en verstarde voorstellingen af, maar raakt verstrikt den en wat voor ons denken verborgen blijft.

Wat wij natuurlijk (nl. "vanzelfsprekend") vinden en wat voor ons denken verborgen blijft.

Wanneer is voor ons alleen de splitsing in Wie zou de grens kunnen aanwijzen?

Onderwerpen is de vraag: hoe de ene werke-lijkheid op zulk een wijze valt te splitsen; waarbij het boven-natuurlijke wordt afgewezen.

Deze humanistische uiting handhaaft de splitsing in "natuurlijk" en "boven-natuurlijk", mus enz.

digste diersoorten tot mensen als Socrates, Eras-taan der eerste dieen verklaard en niets ver-tradadse van leven en dood opgelost, het ont-worden verklaard."

Volgens deze bewering was na Darwin het van de mens kon toen op natuurlijke wijze

Kracht en gevaar van het moderne Humanisme

Maar heeft deze mens zichzelf de mogelijk-heid tot waarde — en roeping — besef gegeven? Is het "autonoom" verklaren niet een misken-ning van de volle mens-werkelijkheid?

Het kan een individu zijn gegeven of hij kan ernaar streven, onafhankelijk van traditie en het oordeel van anderen te denken en te handelen. Maar hij heeft zich niet gescapen, niet zijn vermogen tot denken en handelen — niet zijn drang naar zelf-ontplooiing — niet de hem aan-geboren unieke wijze van klankbeeld zijn voor de eigen ervaringen.

Elk van ons — zoals Hamlet zich voelde — instrument, waarin het geheim van eigen wezen verborgen is.

De ontkenning van het Mysterie beperkt de levens-werkelijkheid tot een automatisch gebouwen. Dat is gesympoliseerd in de kunst-nachtegal uit het Andersen-sprookje "Men kan alles verklaren en zien hoe het een uit het ander voortloei." Aan het hof werd de kunst-voegel boven de echte verkozene, maar de arme vissers, die de echte nachtegaal gehoord hadden, zeiden van de automatische zingende: "dat klinkt wel heel mooi en het lijkt ook wel op het zingen van de echte nachtegaal — maar daar maakt het toch iets aan, al kunnen wij niet precies zeggen, wat het is."

Het leven zelf in zijn onbegrensheid brengt altijd het onverwachte: "bij de echte nachte-gaal kan men nooit tevoren weten, wat er komen zal."

Zij komt aangevlogen uit het geheim van de nacht, de stille van het bos, de wijfheid van de natuur. Zij draagt het volle leven in zich en heeft daardoor levenswekkende kracht.

De geloofs-zekerheid der Godsdiensten is voor de humanist onbetreedbaar domein. Ook zijn mensbeeld is anders; zo kan hij Adams zondeval en de verlossing door Christus alleen aanvaarden als symbool.

De godsdienstige ziet de humanist als blind voor een deel van de werkelijkheid — de huma-nist beschouwt de geloofs-voorstellingen der Godsdiensten als projecties of droombeelden. Maar het gaat de humanist om het wezenlijke van de mens en deze droombeelden of projecties

Heddy Neumeister herinnert er aan, dat de jongeren, die thans zestien tot één-en-twintig jaar oud zijn (de leeftijdsgroep, die de meeste moeilijkheden veroorzaakt) in de jaren na 1933 en in de oorlogsjaren geboren werden. De nationaal-socialistische geboortepropaganda, in de oorlog de steun aan de soldatenvrouw, hebben allerlei huwelijken en geboorten bevoerd, die zonder deze staatsbemoeïing, wellicht niet tot stand waren gekomen. Te jong en te lichtvaardig gestolen huwelijken kunnen dus een rol spelen bij het latere falen van de kinderen. Ook de film, de radio, het geïllustreerde tijdschrift hebben — zoals de Zwitserse psychiater Boyer meende — eerder een nadelige invloed op de ouders dan op de kinderen. De infantiele gedragingen van vele volwassenen — kinderlij-ke hoop op Totowinsten, plezier met technisch gedragingen van vele volwassenen — kinderlij-ke hoop op Totowinsten, plezier met technisch speelspeelgoed, klagen en schelden zonder reden, ge-notzucht — zijn verschijnselen, die reeds bij de ouders te constateren vallen. Bovendien maakt de welvaartsstaat thans vaak een aan de buiten-kant soliede bestaan mogelijk voor mensen, die vroeger aan de rand van de maatschappij ge-leefd zouden hebben. De woningnood maakt be-hoortelijke gezinnen minder behoorlijke gezinnen tot buren. Het is voorts een feit, dat niemand in staat is de omvang van de huidige jeugdcrimi-naliteit met die van vroeger te vergelijken.

Jeugdcriminaliteit in Duitsland

In de "Frankfurter Allgemeine Zeitung" wijdde Heddy Neumeister onlangs aandacht aan enkele aspecten van de jeugdcriminaliteit, welke tot op heden onvoldoende belicht waren. "Die Jugend ist nicht kriminell!" luidt haar wel-tiseert zij de opvatting, dat de jeugd tot agres-sieve handelingen gedreven wordt, omdat deze jeugd leeft in een samenleving, waarin de con-currenatie, de stijging op de maatschappelijke ladder en het succes de leidende motieven zijn. terwijf er bovendien een grote afstand bestaat tussen de geaccepteerde rechtsnormen en de morele werkelijkheid. Het is gebieden, dat de jeugdcriminaliteit in alle landen ongeveer dezelfde omvang heeft onafhankelijk van het po-litieke en economische systeem.

In West-Duitsland, aldus Heddy Neumeister, zijn het niet de nood der naoorlogse jaren, het is de oorzaak van de jeugdcriminaliteit be-schouwd moeten worden. Evenmin moet men de oorzaak zoeken bij het feit, dat vele moe-ders zelf kostwinners zijn. Het blijkt zelfs, dat de criminaliteit van de vaderlozen bijzonder laag is. Zowel de kinderen van ongehuwde moe-ders als de kinderen van oorlogsweduwen ko-men vaak bijzonder goed terecht, er naar stre-vend zelf hun deel bij te dragen tot ontlasting van het gezin.

Terwijf in Beteren vastgesteld is, dat de dit gebied bestaat blijkt uit het volgende: kennen, verschillen. Hoe weinig zekerheid op leeftijdsgroepen, waartoe men de jeugd wil re-eenlopende opvattingen, terwijl ook de over het begrip criminaliteit bestaan uit-

enigszins apodictische conclusie. Allereerst kri-tische aspecten van de jeugdcriminaliteit, aan enkele aspecten van de jeugdcriminaliteit, welke tot op heden onvoldoende belicht waren. "Die Jugend ist nicht kriminell!" luidt haar wel-tiseert zij de opvatting, dat de jeugd tot agres-sieve handelingen gedreven wordt, omdat deze jeugd leeft in een samenleving, waarin de con-currenatie, de stijging op de maatschappelijke ladder en het succes de leidende motieven zijn. terwijf er bovendien een grote afstand bestaat tussen de geaccepteerde rechtsnormen en de morele werkelijkheid. Het is gebieden, dat de jeugdcriminaliteit in alle landen ongeveer dezelfde omvang heeft onafhankelijk van het po-litieke en economische systeem.

In West-Duitsland, aldus Heddy Neumeister, zijn het niet de nood der naoorlogse jaren, het is de oorzaak van de jeugdcriminaliteit be-schouwd moeten worden. Evenmin moet men de oorzaak zoeken bij het feit, dat vele moe-ders zelf kostwinners zijn. Het blijkt zelfs, dat de criminaliteit van de vaderlozen bijzonder laag is. Zowel de kinderen van ongehuwde moe-ders als de kinderen van oorlogsweduwen ko-men vaak bijzonder goed terecht, er naar stre-vend zelf hun deel bij te dragen tot ontlasting van het gezin.

Nog eens: de zin

Naar aanleiding van „De zin van het leven” van Joh. J. Buiting in „Mens en Wereld” van 18 januari 1958, waarvan de gedachtegang en de gevolgtrekkingen mij zeer sympathiek zijn, zou ik zonder al te veel „getheoretiseer” het volgende willen opmerken. Eigenlijk zou ik per-
sonlijk het daarin gestelde veel scherper wil-
len stellen.

Nemen wij, bij wijze van aanloop, het woord „zin” in de letterlijke betekenis, dan moeten wij dus vaststellen, dat er geen „zin” gevormd kan worden, wanneer er geen woorden zijn, geen spraak of taal, en geen wezens die zich van die woorden, spraak of taal, dus van die zin, bedie-
nen. Honderdduizend jaar geleden was er op aarde geen spraak van een „zin” in de letterlij-
ke betekenis van dat woord, en van buiten de aarde weten wij niets.

Iets dergelijks is het geval met de overtrach-
telijke betekenis van het woord „zin”. Dat woord heeft geen betekenis, wanneer er niet sprake is van een wezen, waarvoor iets „zin” heeft. Iets kan slechts zinvol zijn voor iemand, het bestaan van dat wezen is en zich daarvoor rekening geeft. Wij kennen als zo’n wezen is het leven, voortzover wij weten, dus niet anders, alleen de mens. Zonder op zichzelf een doel, geen zin, maar wij kun-
nen aan ons leven een doel stellen en het daar-
mee voor ons zelf en anderen, uiterst zinvol ma-
ken. Daarin, en met de wijze waarop, kan ik met de schrijver van harte instemmen.

P. K. VAN MEURS

Voor de humanist zijn daardoor, in meerdere
gevallen, vele woorden onbruikbaar. Kwaltica-
ties als „lukraak en demagogisch geschrift” of
„eigenwijs wanbegrip” (zie M. en W. van 15
feb. 1958, het artikel van de Hr. Koch) moeten
naar mijn mening zonder twijfel vallen. Be-
oordelingen en verordelingen van denkbeelden
en acties van personen of groepen van personen
voort dan in het gebied van onze algemene huma-
nistische levensbeschouwing, omdat ten opzichte
van laatstgenoemd gebied in het Verbond geen
of weinig verschil van mening bestaat, terwijl
buiten het Verbond de bestrijding van onze be-
ginselen in het algemeen in een vrij milde vorm
geschiedt, vergelijkbaar bij de woordenkeus, die
men toelaatbaar acht bij het politieke openstel-
en defensief.

Laat iedere humanist dus, vooral bij onder-
werpen met politieke kantten, zijn uitingen, vóór
de doorzending, even met de Stuvellingse uit-
spraak vergelijkbaar. Controle bij de redactie acht
ik noodzakelijk. Voor de rubriek — Ik denk er
zo over — of andere rubrieken gelden naar mijn
mening dezelfde eisen. Als belangstellenden ken-
nis nemen van onze organen, moeten zij op elke
bladzijde de toepassing van onze beginselen vin-
den. Slechts dan zal de uitbreiding van lectuur
ons, ledenwerfers, kunnen steunen. Het is niet
mijn bedoeling, dat op alle slakken zout wordt
gespreid, maar de controle kan naar mijn mening
niet worden gemist. Ik acht deze kwestie van
buitengewoon belang en zou gaarne het oordeel
van andere ledenwerfers hierover eens vernie-
men.

J. VEEN

En wanneer ik eenzaam zwierf in nachtelijk
duister en op dwaalwegen, waarnaar verlangde
dan mijn ziel? En wanneer ik berg en besteege,
vrij zocht ik, dan u alleen? Al mijn zwerfen en
berg-beestijgen, wat was het anders dan een on-
behoefte poging, omhoog te vliegen tot u?
De humanist, die bewust zijn ogen sluit voor
deze innerlijke werkelijkheid, isoleert een deel
van de mens dat onafschiedelijk bij het geheel
behoort.

Ok dit is gesymboliseerd in een Andersen-
sprookje: „De Sneeuwkonigin.”

Kleine Kay speelt „het ijsveld van het ver-
stand”, zijn hart blijft een ijsklomp. Hij past
schep, vlakke stukken is aan elkaar, om het
woord „Euwigheid” te vormen — maar het
Inkt noot.

Zo — als bevroren tussen de ijsblokken —
vindt hem de kleine Gerda, die hem langs veel
vertouwen en moed niet aangestast — want zij
zend. Haar wonderlijke avonturen hebben haar
weert, dat de hele Kay niet bevroren kan zijn.
Haar tranen doen de ijsklomp in zijn hart
smelten, spoelen de glashert weg uit zijn oog.
De hele Kay is weer levend geworden — de
verstarting doorbroken in twee-eenheid van
stukken het woord „Euwigheid.”

Ledenwerking en nog wat

Als lid van het Bestuur van de afdeling Am-
stel van het HV, heb ik met goedvinden
der medelieden de functie van propagandist ge-
kozen en de laatste jaren al tientallen belang-
stellenden tot leden van ons Verbond gemaakt.
Het is mij daarbij steeds weer gebreken, welk
radouitzendigen uitgaat. De ruime aandacht,
welke ons Verbond aan de verhouding mens-
medemens geeft, waarbij getracht wordt de sui-
merende moote eigenschappen van de mens wak-
ker te maken, vormen bij die werving steeds
hoogtepunten der gedachtenwisselingen.

En wanneer ik eenzaam zwierf in nachtelijk
duister en op dwaalwegen, waarnaar verlangde
dan mijn ziel? En wanneer ik berg en besteege,
vrij zocht ik, dan u alleen? Al mijn zwerfen en
berg-beestijgen, wat was het anders dan een on-
behoefte poging, omhoog te vliegen tot u?
De humanist, die bewust zijn ogen sluit voor
deze innerlijke werkelijkheid, isoleert een deel
van de mens dat onafschiedelijk bij het geheel
behoort.

Ok dit is gesymboliseerd in een Andersen-
sprookje: „De Sneeuwkonigin.”

Kleine Kay speelt „het ijsveld van het ver-
stand”, zijn hart blijft een ijsklomp. Hij past
schep, vlakke stukken is aan elkaar, om het
woord „Euwigheid” te vormen — maar het
Inkt noot.

Zo — als bevroren tussen de ijsblokken —
vindt hem de kleine Gerda, die hem langs veel
vertouwen en moed niet aangestast — want zij
zend. Haar wonderlijke avonturen hebben haar
weert, dat de hele Kay niet bevroren kan zijn.
Haar tranen doen de ijsklomp in zijn hart
smelten, spoelen de glashert weg uit zijn oog.
De hele Kay is weer levend geworden — de
verstarting doorbroken in twee-eenheid van
stukken het woord „Euwigheid.”

F. REDDINGIUS-SALOMONSON

nummers: f 0,30.
leden f 7,50. Buitenland f 8,—. Losse
nitsch Verbond f 5,— p. jaar, voor niet-
mentsprijs: voor leden van het Huma-
advertenties: f 0,20 per woord. Abonne-
Advertentieadvertentie op aanvraag. Kleine
Humanistisch Verbond, Utrecht.
Telefoon: 10163. Postgros 304960, c.n.v.
tenties: Oudegracht 152, Utrecht.
Administratie, abonnementen en adver-
87c, Rotterdam, Telefoon: 80641.
Redactiesecretaris: H. P. Danz, Schieveg
Hoofredacteur: dr. H. Bongers.

MENS EN WERELD
verschijnt om de veertien dagen

Hoofredacteur: dr. H. Bongers.
Redactiesecretaris: H. P. Danz, Schieveg
87c, Rotterdam, Telefoon: 80641.
Administratie, abonnementen en adver-
tenties: Oudegracht 152, Utrecht.
Telefoon: 10163. Postgros 304960, c.n.v.
Humanistisch Verbond, Utrecht.
Advertentieadvertentie op aanvraag. Kleine
advertenties: f 0,20 per woord. Abonne-
mentsprijs: voor leden van het Huma-
nitsch Verbond f 5,— p. jaar, voor niet-
leden f 7,50. Buitenland f 8,—. Losse
nummers: f 0,30.

Vervolg: IK denk er ZO over:

In uw nr. van 29 maart j.l. trof mij het artikel van prof. Stuijveling, dat ik zo van harte en geheel onderschrijf. Zelf had ik mij reeds verbaasd over de bedoelde verschuiving van de herdenking van onze doden. En zelf had ik reeds besloten, dat aan boord van mijn boot de vlag halfstok zou waaien, op de gekijkte tijd en - op 4 mei.

Is dat wellicht een voorbeeld ter navolging? Velen onzer zullen, helaas, doden te betreuen hebben. En aangezien wij vrije mensen zijn in een vrij land, meen ik, dat wij allen het recht hebben van die herdenking blijf te geven op de daarvoor eens vastgestelde datum. Zij, wie dit ter harte gaat, kunnen evenzo de twee minuten stilte ter herdenking op de zondag in acht nemen.

G. HAM

Leraarsweduwe, 51 jaar, pacifiste, na-tuurlichschaker, in bezit van eigen woning centrum des lands, boerlijke strek, zoekt geestverwant(e) als huisgenoot. Brieven onder no. 2 aan Centraal Bureau Hum. Verbond.

Wie heeft een benedenkamer aan tuint-en zonzijde voor rustbehoevende dame (schrijfster) van m.l. in of in omiddel-lijke omgeving van Bilthoven? Verpleging niet nodig. Wel bereiding van warme maaltijd en onderhoud van kamer. Brieven (met voorwaarden) aan B. Vecht-man, Bergweg 18, Doetinchem.

ANTWOORD
op kindervragen geeft de brochure

KINDEREN TUSSEN HUMANISME EN CHRISTENDOM

door A. J. Groenman-Deinum
In deze brochure behandelt de schrijfster de voorlichting over tische gezinsopvoeding.

Deze nieuwe uitgave is verkrijgbaar bij Centraal Bureau Humanistisch Verbond, Oudegracht 152, Utrecht, Tel. 030-10163, postgrootverzekering 304960.

De kerelijken zorgen voor hun wezen door het instandhouden van weeshuizen etc. Buiten-kerelijken zorgen voor hun wezen door zich aan te sluiten bij de

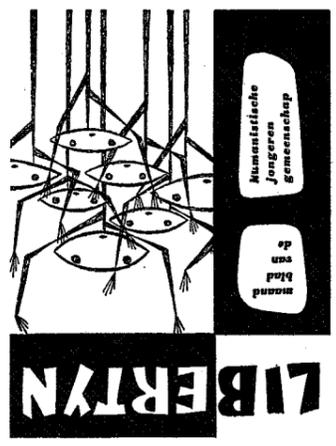
WEZENKAS
Vereniging op de grondslag van het beginsel:
„Opvoeding zonder geloofsdogma”
Inlichtingen omtrent het lidmaatschap bij de Secretaris W. DE HAAS, Adm. de Ruyterweg 234, Amsterdam-W

Dodenherdenking

Beschafde vrijgezel, 36 jaar, algemeen ontwikkeld, zoekt een SERIEUZE LEVENSPARTNER Kinderen geen bezwaar. Brieven onder no. Apr. I bureau van dit blad.

LIBERTYN

Wat leeft er onder de jongeren?

maandblad h.j.g.
redactie secr.: Johan hardick, spijkersstraat 42, arnhem
administratie: kijkduinstr. 58 III, amsterdam
abonnement f 2,- per jaar postgroot 584802 c.n.v. penningsm. h.j.g. te hardinxveld-glessendam.

Hum. Verbond.
onder no. 2 aan Centraal Bureau Hum. Verbond.

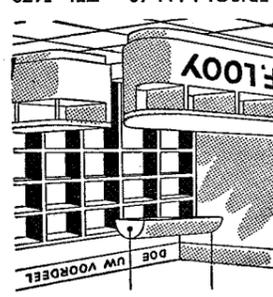
VREDESACTIE
onder redactie van Dr. W. J. JONG en H. KUYSTEN
Administratie-adres: Postbus 246, Rotterdam
Postgroot 445129 • Abonnementprijs f 5,- per jaar

Ook Uw buitenkerkelijke buurman interesseert zich voor „Mens en Wereld”.
Laat het hem lezen en maak hem abonneel

CREMATIE

Heeft Al reeds een codicil geschreven? Wacht niet tot het de laak is. Op verzoek worden codicil-formulieren, gewone hoegronaten, VERENIGING VOOR FACULTATIEVE CREMATIE
Riouwstraat 186, s-Gravenhage
Telefoon 1700-554797

WINKELBETIMMERING
VAKKUNDIG VLUG

FRISOLAAN 42 - TEL. 5179
APELDOORN

Verslag I.H.E.U.-congres
Het verslag van het I.H.E.U.-congres gehouden in Londen van 26-31 juli 1957 is tegen betaling van f 5,- verkrijgbaar bij het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond, Oudegracht 152 te Utrecht. Giro nr. 304960.

Zoëven verschenen de 2e druk van:
„ECHT EN ONECHT IN GELOOF EN ONGELOOF”
van Prof. Dr. T. T. ten Have
Verkrijgbaar bij het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond, Oudegracht 152, Utrecht, tegen f 0,75 per exemplaar. Giro nr. 304960.